

## Mishnah Gittin, chapter 4

## משנה גיטין פרק ד

(1) If one, after sending a *get* to his wife, happens to meet the agent, or [if he] sends a messenger after him, saying to him: The *get* I gave you is hereby cancelled, then it is cancelled. If the husband meets the wife before [the agent arrived] or sends a messenger to her, saying: The *get* I have sent to you is hereby cancelled, then it is cancelled. However, if the *get* has reached her hand [even though we may have seen him looking for her in order to cancel the *get* before she received it], he may no longer cancel it [and we do not say that it is retroactively cancelled].

א השולח גט לאשתו והגיע בשליח, או ששלח אחריו שליח ואמר לו, גט שנתי לך בטל הוא, הרי זה בטל. קדם אצל אשתו או ששלח אצלה שליח ואמר לה גט ששלחתי לך בטל הוא, הרי זה בטל. אם משהגיע הגט לידה, שוב אינו יכול לבטלו: ב בראשונה היה עושה בית דין במקום אחר ומבטלו. התקין רבן גמליאל הזקן שלא יהו עושין בן, מפני תקון העולם. בראשונה היה משנה שמו ושמה, שם עירו ושם עירה. התקין רבן

(2) At first, one was allowed to bring together a court wherever he was and cancel the *get*. Rabban Gamliel HaZakan, however, enacted that for the good of the community, this should not be done, [to prevent tragedies; for if he cancelled the *get* and neither the messenger nor the wife had any way of knowing this it might still be delivered, and she might marry having an invalid *get*]. At first [if one had one name in Israel and assumed another overseas,] the husband was allowed to use [in the *get*], the assumed name of himself or his wife, or the assumed name of his town or of his wife's town. Rabban Gamliel HaZakan, however, enacted

## רבנו עובדיה מברטנורא

א השולח והגיע בשליח. שלא היה מתכוין לרדוף אחריו להשיגו, אלא שנשתהה השליח בדרך והיה לו לזה דרך לשם וראהו וביטל הגט, אפ"ה בטל, ולא אמרינן לצעורא בעלמא מכין, שאם היה ברעתו לבטלו היה רודף אחריו: אינו יכול לבטלו. הא קמ"ל דאע"פ דחוינן ליה דמהדר עליה מעיקרא לבטוליה, לא אמרינן אנלאי מלתא למפרע דבטולי בטליה. והיבא דיהיב אינש גיטא לדביתהו לזמן או על תנאי, אי אמר לה הרי זה גיטך מעכשיו ולזמן פלוני או אם יתקיים תנאי פלוני, מכי מטי גיטה לידה לא מצי תו לבטליה, ותהיה מגורשת לאותו זמן או כשיתקיים התנאי. ואי לא אמר לה מעכשיו, אפילו לבתר דמטא גטה לידה מצי מבטל ליה: ב בראשונה. לא היה מבטלו בפני האשה ולא בפני השליח, אלא במקום שהיה עומד היה מבטלו בפני שלשה: מפני תקון העולם. שהשליח שאינו יודע בדבר מוליכו לה והיא נישאת בו. ומכח תקנת ר"ג מלקין על מי שמבטל הגט או מוסר מודעא על הגט: בראשונה היה משנה שמו ושמה. כשהיו לו שני שמות, אחד כאן ואחד

that for the good of the community he write [in the *get*]: This man so-and-so or by any other name that he goes by, [is divorcing] this woman so-and-so or by any other name she goes by, [to prevent tragedies. Before this enactment, a person might ruin her reputation and that of her offspring, if she remarried, by saying that she never was divorced properly since the *get* does not bear her husband's name].

(3) A widow may not receive payment [for her *ketubah*] from the property of orphans unless she takes an oath [that she has not yet taken anything on account]. However, they [the Sages] refrained from imposing an oath on her [due to the fear that she might take liberties regarding small items, rationalizing that this is in lieu of the services and care that I provide for the orphans and thus, should not be deducted]. Thereupon, Rabban Gamliel HaZakain enacted that she should take a vow [instead, (which is not as severe as an oath) that would prohibit her from that] which the orphans choose to impose on her and in this manner recover her *ketubah*. And [similarly, according to Rabbi Elazar who holds that *eidei mesirah karti*, (i.e., that it is the witnesses who saw the transfer of the *get* between the husband and wife or their agents who validate the *get*,) the reason that] witnesses sign their names to a *get* is for the good of the community [to prevent tragedies for if one of the transfer witnesses dies, she has no proof of her divorce.

#### רבנו עובדיה מברטנורא

במדינת הים, היה מגרשה בשם הנהוג במקום כתיבת הגט, ולא היה מקפיד לכתוב את שניהם: **מפני תיקון העולם**. שלא יוציאו לעז על בניה מן השני, לומר לא גרשה בעלה שאין זה שמו. ואדם שהחזק בשני שמות בשני מקומות, חד במקום הכתיבה וחד במקום הנתינה, אינה מגורשת עד שיכתוב שם של מקום הנתינה ושם של מקום הכתיבה עמו. אבל אם החזק בשני שמות במקום אחד וכתב אחד מן השמות, בדיעבד הגט כשר. מיהו לכתחילה צריך לכתוב שניהם. והיבא דשינה שמו או שמה בגט, אע"פ שכתב אח"כ וכל שם שיש לי, הגט בטל: **ג אין אלמנה נפרעת**. כתובתה: **מנכסי יתומים, אלא בשבועה**. שלא נתקבלה כלום: **נמנעו מלהשביעה**. שמפני שהיא טורחת לפני היתומים מורה התירא לעצמה לישבע שלא לקחה כלום. ואע"פ שלקחה דבר מועט סבורה שבשכר טרחה נוטלתו ואינו מפרעון כתובתה. ולפיכך נמנעו מלהשביעה והיתה מפסדת כתובתה: **התקין ר"ג שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו**. כגון קונם מיני מזונות עלי אם הנתינית מכתובתי: **וגובה כתובתה**. ואם נשאת לאחר קודם שהדירה היתומים על כתובתה, ואם ידירה

However, if one of the signed witnesses dies, she can still validate the *get* by verifying their signatures through anyone who recognizes the signatures]. Hillel [HaZakan] also

instituted the *prosbul* for the good of the community. [The Law states that all loans are cancelled on *shemittah* (see Deuteronomy 15:1-3). When Hillel noticed that people were denying loans before the *shemittah* year, thereby transgressing: "Guard yourself lest there be in your heart an unthoughtful thought saying, the seventh year, the year of release has approached" (ibid. verse 9), he instituted the *prosbul* which states that the loan and its collection is given over to the courts, and is thereby not cancelled.]

(4) If a [non-Jewish] slave [of a Jew] was captured [by robbers] and ransomed [by a third party after his original owner gave up hope of ever recovering him, and he was ransomed with the intention of keeping him] as a slave, he returns to slavery [becoming the slave of those who ransomed him], but if [he is ransomed] as a free man, he does not return to slavery [not to the original owner, even in the case where he did not give up on recovering him; the Rabbis were fearful that people would refrain from ransoming if their wishes were not honored. He also does not return to slavery to those who ransomed him since it was their intention that he remain free]. Rabban Shimon ben Gamliel says: In

#### רבנו עובדיה מברטנורא

אחר שנשאת, שמא יפר לה בעלה, כיצד יעשו, משביעין אותה חוץ לב"ד שבעה דרבנן שאין ענשה מרובה, ונוטלת כתובתה אחר שנשאת. וכשבאת לגבות כתובתה קודם שתנשא לאחר, הרשות ביד היתומים, רצו משביעין אותה חוץ לב"ד, או מדירים אותה בב"ד: **העדים חותמים על הגט מפני תקון העולם.** אתרווייהו קאי, גבי אלמנה שתהא נודרת לירושם כל מה שירצו, מפני תקון העולם, שיהיו הנשים נישאות לבעליהן ולא תדאגנה להפסיד כתובתן. וגבי עדים חותמים על הגט מפני תקון העולם, דהואיל ועדי מסירה כרתי, שהעדים שנמסר הגט בפניהם לאשה הם עיקר הגירושין, לא היה צריך שיחתמו עדים בגט, אלא מפני תקון העולם, דחיישינן שמא ימות אחד מן העדים שנמסר הגט בפניהם, ונמצא הגט שבדיה בלא עדים כחספא בעלמא: **הלל התקין פרוזבול.** שראה את העם שנמנעו מלהלוות זה את זה ועברו על מה שכתוב בתורה (דברים ט"ו) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל, עמד והתקין פרוזבול. וזה גופו של פרוזבול, מוסר אני לכם פלוני ופלוני דינינן. שכל חוב שיש לי אצל פלוני, שאגבנו כל זמן שארצה: **ד עבר שנשבה ופדאוהו.** ישראלים אחרים לאחר שנתיאש רבו ממנו: **אם לשום עבר ישתעבד.** לרבו שני: **לשום בן חורין לא ישתעבד.** לא לרבו ראשון, ולא לרבו שני. לרבו שני לא, דהא לשום בן חורין פרקיה. לרבו ראשון לא, דלמא ממנעי ולא

either case, [regardless of the intention, it was enacted that] he returns to slavery [to the original owner, as we are fearful that any slave, wishing to free himself from his owner, would allow himself to be taken captive]. If a man makes his slave an *apotiki* [— security for a debt, where he says: My loan should be paid with this slave] to another man and then frees him, legally, the slave is not liable for anything [once he was freed, the lien upon him falls away and he doesn't owe the second owner anything], but as a community service [to prevent the one holding the lien from saying that, in reality, he is his slave], he is compelled to free him and he [the slave, in turn,] gives a note for his value. Rabban Shimon ben Gamliel says: He [the freed slave] does not give a note [since he did not do anything; rather, it is the original owner who freed the slave, thereby releasing the lien, who is responsible for that damage] but he [the one holding the lien does] free him [the *halachah* follows Rabban Shimon ben Gamliel].

(5) One who [was freed by one partner or whose owner received money to free him halfway and, as a result,] is half-slave and half-free, works one day for his master and one day for himself. These are the words of the School of Hillel. The School of Shammai said to them: You set matters right for his master, but not for the slave. He may not marry a female slave because he is already half-free

#### רבנו עובדיה מברטנורא

פרקי: רבן שמעון בן גמליאל אומר בין כך ובין כך ישתעבד. לרבו ראשון. שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומפיל עצמו לגייסות ומפקיע עצמו מיד רבו: אפותיקי. פה תהא קאי. מזה תגבה חובך ולא ממקום אחר: ושחררו. רבו ראשון: שורת הדין אין העבד חייב כלום. לרבו שני. שהשחרור ששחררו רבו ראשון מפקיעו מידי שעבוד: אלא מפני תקון העולם. שמא ימצאנו רבו שני בשוק ויאמר לו עבדי אתה ויוציא לעז על בניו: כופין את רבו. שני, ועושהו בן חורין. וכותב לו העבד ש"ח על דמיו, כלומר כפי מה שהוא שוה לימכר בשוק, לא כפי החוב אם היה החוב יתר על דמיו: רשב"ג אמר אין העבד כותב. שטר חוב, שהוא אינו חייב כלום. אלא רבו ראשון שהזיק שעבודו של זה, הוא שצריך לשלם לו דמיו, שהמזיק שעבודו של חברו חייב. והלכה כרשב"ג: ה מי שחציו עבד וחציו בן חורין. כגון עבד של ב' שותפים ושחררו אחד מהם. א"נ שקבל רבו ממנו חצי דמיו

[and a half-free Jew may not marry a female slave]. He may not marry a free woman because he is half-slave. Shall he then remain unmarried? But was the world not created so that it be populated, as it states: "He created it not a waste, he formed it to be inhabited" (Isaiah 45:18)? Rather, for the good of the community it was enacted, that his master is compelled to free him and he [the slave] gives him a note for half his purchase price

[in the case of three partners or more, when any one of them frees him, the other partners are compelled to free him, while he gives them notes proportionately]. The School of Hillel retracted [their opinion and] taught according to the words of

The School of Shammai.

(6) If a man sells his slave to a heathen [and the slave escaped or was redeemed by his original master], or [he was sold to someone, even a Jew] outside the Land [of Israel], he goes free. [The Sages penalized the master in the first case, because by selling him to a heathen, he may not be able to fulfill those *mitzvot* that he is obligated to perform. In the second case, the Sages penalized the second master who purchased the slave by forcing him to set him free.] Captives may not be redeemed for more than their value, for the good of the community [so as not to encourage more abductions]. Captives should not be helped to escape, for the good of the community [we fear that the abductors will vent their anger on future captives by mistreating them and placing them in chains]. Rabban

#### רבנו עובדיה מברטנורא

ושחרר חציו באותם הדמים: תקנתם את רבו. שאינו חסר כלום: לישא שפחה אינו יכול. מפני צד חירות שבו: בת חורין אינו יכול. מפני צד עבדות שבו: כופין את רבו ועושהו בן חורין. וה"ה אם היה עבד של מאה שותפין ואחד מהם שחררו, שכופין את כלם לשחררו: ו יצא בן חורין. אם ברח מן הנכרי, או שקנסו אותו ב"ד לפדותו מן הנכרים, כדאמרינן כופין אותו לפדותו ואחר שדאנו לא ישתעבד בו. וקנס חכמים הוא, לפי שהפקיעו מן המצות. וכן לחול' יצא לחירות לפי שהוציא מא"י: מפני תקון העולם. שלא ימסרו הנכרים עצמן להרבות להביא שבוין כשוראין שמוכרין אותם ביותר מכדי דמיהם: ואין מבריחין את השבוין מפני תקון העולם. שמא יקצפו על השבוין העתידיים לבא לידם ויתנום בשלשלאות וישימו בסד רגלם: רבן שמעון בן גמליאל אומר

בן חורין. בת חורין אי אפטר, שְׁכָבֵר חָצִי עֶבֶד. (יְבֻטֵל), וְהָלֵא לֹא נִבְרָא הָעוֹלָם אֶלָּא לְפָרְיָה וְרִבְיָה, שְׁנֵאמַר (ישעיה מה) לֹא תִהְיֶה בְרָאָה, לְשִׁבְתַּי יִצְרָה. אֶלָּא מִפְּנֵי תְקוּן הָעוֹלָם, כּוֹפִין אֶת רַבּוֹ וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בֶּן חוֹרִין, וְכוּתֵב שֹׁטֵר עַל חָצִי דְמִיּוֹ. וְחִזְרוּ בֵּית הַלֵּל לְחֹרוֹת כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי: וְהַמּוֹכֵר עֶבְדוֹ לְגוֹי אוֹ לְחֹזֶצֶה לְאֶרֶץ, יֵצֵא בֶּן חוֹרִין. אִין פּוֹדִין אֶת הַשְּׁבוּיִין יוֹתֵר עַל כְּדֵי דְמִיּוֹן, מִפְּנֵי תְקוּן הָעוֹלָם. וְאִין מְבַרְיִחִין אֶת הַשְּׁבוּיִין, מִפְּנֵי תְקוּן הָעוֹלָם. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר,

Shimon ben Gamliel says [that the reason is]: To prevent the mistreatment of fellow captives [only, i.e., we are only concerned about the remaining captives who will be left behind; however, we are not concerned regarding future captives. The *halachah* follows Rabban Shimon

ben Gamliel]. Torah Scrolls, phylacteries and *mezuzot* should not be purchased from heathens at more than their value, for the good of the community [to prevent abusive demands].

(7) If one divorces his wife because of a bad reputation [it was rumored that she committed adultery], he may not remarry her. If [he divorced her] because she made a vow [and he doesn't want to be married to a woman with vows], he may not remarry her [the Rabbis warned the husband that this divorce is final so that, in case she remarries and subsequently, the rumor is disproved or a Sage annuls her vow, the first husband cannot say: Had I known, I never would have divorced her, thus casting aspersions on the legitimacy of her second marriage and subsequent children]. Rabbi Yehudah says: [If he divorces her] because of vows which she made in public, he may not remarry her [Rabbi Yehudah maintains that, in the latter case, the reason the Sages said that he may not remarry her, is to discourage audacious and irresponsible behavior], but because of vows which she did not make in public [which are not as audacious], he may remarry her. Rabbi Meir says: [If he divorces her] because of a vow requiring the investigation

#### רבנו עובדיה מברטנורא

**מפני תקנת השבויין.** דלא חייש רשב"ג על העתידים לבא בשביה, אלא על אותם שהם שבויים עתה עמו. שאם אין שבו אלא הוא יחידי, מבריחין אותו, ואין לחוש כאן מפני תקנת שבויים אחרים כשאין שבויים אחרים עמו. והלכה כרשב"ג: **ז משום שם רע.** שיצא עליה לעז זנות: **משום נדר.** שנדרה והוא אומר אי אפשר באשה נדרנית: **לא יחזיר.** ואפילו נמצאו הדברים שקר, או הנדר התירו חכם. שמא תלך ותנשא לאחר וימצא הלעז של זנות שקר, והנדר יתירנו חכם והיא לא תהיה פרוצה בנדרים, ויאמר אלו הייתי יודע שכן אפילו היו נותנים לי מאה מנה לא הייתי מגרשה, ונמצא גט בטל ובניה ממזרים. לפיכך אומרים לו הוי יודע שהמוציא את אשתו משום שם רע ומשום נדר לא יחזיר עולמית, ומתוך הדברים הללו הוא גומר ומגרש גירושין גמורים ולא מצי תו לקלקלה: **ר' יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר.** רבי יהודה סבר דטעמא דאמור רבנן המוציא את אשתו משום שם רע ומשום נדר לא יחזיר, כדי שלא תהיינה בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים. ומש"ה

**מפני תקנת השבויין.** ואין לוקחים ספרים תפלין ומזוזות מן הגוים יותר על כדי דמיהו, מפני תקון העולם: **ז המוציא את אשתו משום שם רע, לא יחזיר.** משום נדר, לא יחזיר. רבי יהודה אומר, כל נדר שידעו בו רבים, לא יחזיר. ושלא ידעו בו רבים, יחזיר. רבי מאיר אומר, כל נדר שצריך חקירת

of a Sage [to annul it], he may not remarry her, but, if because of one which does not require the investigation of a Sage [i.e., one that the husband himself can annul], he may remarry her [Rabbi Meir maintains: The law that he may not remarry her was instituted to protect her from his casting aspersions on the legitimacy of the second marriage. He further maintains that it is only for a vow requiring an annulment by a Sage that such a precaution is necessary; it is only in this case that we may believe his claim that he didn't know that such a vow could be annulled at all and, had he known, he would never have divorced her]. Rabbi Eliezer says: One [i.e., the case of vows which are annulled by a Sage only] was only forbidden on account of the other [i.e., the case of vows which he himself can annul. He maintains that the opposite is true: We would accept the claim the he didn't know that a husband has the right to annul certain vows but, we would not accept the claim that, had he known that the Sage could annul the vow, he would not have divorced her. Because even had he known, he would not make her do so in order to avoid humiliating his wife by having her request an annulment in front of the court. Nevertheless, even in this case, he was prohibited from remarrying her as a precaution lest this case be confused with the first case.] [The Gemara explains that the Mishnah should now read: When is it the law that he may not remarry her when she vowed but, if he vowed to divorce her and he did, he may then marry her again. And indeed] Rabbi Yose bar Rabbi Yehudah said: A case actually happened in Sidon where a man said

#### רבנו עובדיה מברטנורא

קאמר דנדר שידעו בו רבים, עשרה מישראל או יותר איכא פריצותא טפי, וקנסוה ולא יחזיר. ושלא ידעו בו רבים ליכא פריצותא כולי האי ולא קנסוה: **לא יחזיר.** דר"מ סבר, טעמא משום קלקולא. הלכך נדר שאינו יכול להפר אבל חכם יכול להתיר, יכול הוא לקלקל את הגט לאחר שתנשא לאחר ויאמר אלו הייתי יודע שחכם יכול להתיר לא הייתי מגרשה: **ושאינו צריך חקירת חכם.** אלא הוא יכול להפר לא הוצרכו חכמים לאסור עליו מלהחזירה, לפי שאינו יכול לקלקלה ולומר אילו הייתי יודע כו', שהרי נדר פתוח הוא והיה לו להפר ולא הפר: **לא אסרו זה.** שצריך חקירת חכם, להחזיר: **אלא מפני זה.** שאינו צריך. דבצריך לא היה לנו לחוש לקלקולא לפי שאינו יכול לומר אילו הייתי יודע שחכם יכול להתירו לא הייתי מגרש, דאנן סהדי שאעפ"כ היה מגרש, שאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד בפני חכם לילך לבית דינו ולשאול על נדרה. אלא מפני נדר שאינו צריך חכם ובעל יכול להפר, אסרו את כולן, שלא יאמר אילו הייתי יודע שהייתי יכול להפר לא הייתי מגרשה: **א"ר יוסי בר' יהודה כו'.** בגמרא מפרש דחסורי מחסרא והכי קתני, במה דברים אמורים כשנדרה היא, אבל

to his wife: *Konam* [an expression used in a vow], if I do not divorce you, and he divorced her, and the Sages permitted him to remarry her — [since the only reason to prohibit it is] because of the good of the community [to prevent him from casting doubts of

legitimacy, but here, this is not applicable, since laws regarding his own vows are common knowledge and therefore, he cannot claim: Had I known etc. (Rabbi Akiva Eiger)].

(8) If one divorces his wife because [he finds her to be an] *eilonit* [incapable of bearing children], Rabbi Yehudah says [to preclude him from casting aspersions of legitimacy, if she remarries after their divorce and has children, he is warned that]; He may not remarry her [in any event, and thus, he cannot say: Had I known that she could bear children, I never would have divorced her], but the Sages [i.e., Rabbi Meir] say: [Since he only said he is divorcing her because she is an *eilonit* and did not repeat it thus validating the stipulation, we do not fear that he will cast doubts and] he may remarry her [Rabbi Meir holds that in order for a stipulation to take effect and nullify an understanding, it must be stated in both the positive and negative form, e.g., If you are an *eilonit*, this *get* is valid and if you are not an *eilonit*, this *get* is not valid, then even if he says: Had I known she was not an *eilonit*, I would not have divorced her, the divorce is still valid]. If she marries again and has children from the second husband and then demands her *ketubah* from the first [until now she was presumed to be an *eilonit* who is

#### רבנו עובדיה מברטנורא

נדר הוא שיגרשנה וגרשה, יחזור ולא חיישינן לקלקולא. ואמר ר' יוסי ברבי יהודה מעשה נמי בצידן באחד שאמר לאשתו קונם אם איני מגרשך, כלומר יאסרו כל פירות שבעולם עלי אם איני מגרשך, וגירשה, והתירו לו חכמים שיחזירנה: מפני תקון העולם. כלומר שלא אמרו חכמים המגרש את אשתו משום נדר לא יחזירנה אלא מפני תקון העולם דחיישינן לקלקולא, והא לא שייך אלא משום נדר דידה, אבל כשנדר הוא שאין כאן משום תקון העולם, התירו להחזיר. והלכה כר"י: ה' רבי יהודה אומר לא יחזיר. שמא תנשא ותלד ויאמר אילו הייתי יודע שכן, אפילו היו נותנים לי מאה מנה לא הייתי מגרשך: והכ"א יחזיר. שלא חיישינן לקלקולא. ובגמרא מפרש מאן חכמים, ר"מ, דאמר בעינן תנאי כפול. והכא במאי עסקינן דלא כפליה לתנאיה, שלא אמר לה הוי יודעת שמשום אילונית אני מוציאך, ואם אין את אילונית לא יהא גט, דהשתא הוי גט אפילו אינה אילונית: והיא תובעת כתובתה. שהאילונית אין לה כתובה. ועכשיו שנמצא שאינה אילונית, תובעת כתובתה:

not entitled to a *ketubah*, now, however, she can claim: Obviously, I am not an *eilonit*], Rabbi Yehudah says: We say to her, the less you say, the better [since her husband can say: Had I known that I would have to pay your *ketubah*, I never would have

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִמְרִים לָהּ, שְׁתִּיקוּתֵיךְ יָפָה לְיָד מַדְבּוּרֵיךְ: ט הַמוֹכֵר אֶת עַצְמוֹ וְאֶת בְּנָיו לְגוֹי, אֵין פּוֹדִין אוֹתוֹ, אֶבֶל פּוֹדִין אֶת הַבָּנִים לְאַחַר מֵיתַת אָבִיהֶן. הַמוֹכֵר שְׂדֵהוּ לְגוֹי וְחֹר וּלְקַחָהּ מִמֶּנּוּ (יִשְׂרָאֵל), הַלּוֹקֵחַ מֵבִיא מִמֶּנּוּ בְּכוֹרִים, מִפְּנֵי תַקּוּן הָעוֹלָם:

divorced you; thus, the divorce is invalid and the children are *mamzerim*].

(9) If one sells himself and his children to [be slaves to] a non-Jew [and did so a number of times], he is not redeemed, but the children may be redeemed after their father's death. If one sells his field to a non-Jew [the version of the Bartenura reads,] he must purchase and bring the firstfruits from it [this was enacted] for the good of the community [to discourage selling land to a non-Jew in Israel].

#### רבנו עובדיה מברטנורא

שתיקותיך יפה לך מדבוריך. שיאמר אילו ידעתי שסופי ליתן לך כתובה לא גרשתך, נמצא גט בטל ובניה ממזרים: ט אין פודין אותו. והוא שרגיל בכך. כגון שמכר ושנה ושלוש: לוקח ומביא ביכורים. בכל שנה צריך ליקח מהנכרי ביכורי פירותיה בדמים, ומביאן לירושלים: מפני תקון העולם. שלא יהא רגיל למכור קרקע בארץ ישראל לנכרים. ואם מכר יטרח לחזור ולפדות: